

Primer Congrés de Mitjans de Comunicació

Buscant l'espai comú

València, durant quatre dies, ha estat punt de trobada del debat sobre la situació de la comunicació als Països Catalans. Posicions enfrontades, algunes polèmiques sobre temes clau com l'espai nacional de comunicació, la reciprocitat informativa, el diari nacional, etc.

Professionals del món de la premsa, teòrics de la comunicació i polítics es reuniren del 28 al 31 d'octubre al Paraninfo de la Universitat de València per celebrar el

primer Congrés de Mitjans de Comunicació. Aquesta trobada és una iniciativa sorgida dels treballs realitzats en el Seminari EL TEMPS de Periodisme, celebrat l'any passat també a València, en el qual participaren vint-i-cinc periodistes. El debat va partir d'una radiografia de la situació dels mitjans de comunicació al País Valencià, al Principat i a les Illes, que anà a càrrec de Rafael Xambó, Salvador Cardús i Climent Picornell, respectivament, i al llarg de les sessions, taules rodones i debats s'anà a la situació dels mitjans de comunicació catalans, els problemes de normalització en el mercat, i les dificultats jurídiques o polítiques que l'actual conjuntura presenta. També foren objecte d'estudi i debat a fons la viabilitat de l'espai de comunicació nacional, l'escassetat de mitjans de comunicació d'àmbit de Països Catalans i la reciprocitat comunicativa entre els territoris de parla catalana.

LA RECIPROCIATAT TELEVISIVA

Precisament va ser el debat sobre la possibilitat d'aquesta reciprocitat comunicativa el que va fer seure en una mateixa taula els màxims responsables de les televisions públiques principatina i valenciana, Joan Granados i Amadeu Fabregat, i el de l'espanyola, Jordi Garcia Candau. Es trobaven després que el parlament de Catalunya, les Corts Valencianes i el parlament Balear haguessin aprovat resolucions demanant aquesta reciprocitat, però com era previsible no van coincidir, tot i mostrar davant el públic l'amistat i estima que els uneix.

Jordi Garcia Candau (RTVE), Amadeu Fabregat (RTVV) i Joan Granados (CCRTV), les ones de la reci-

Només Granados s'hi va mostrar partidari, Fabregat s'hi oposà per raons d'audiència i de mercat publicitari, i Candau apostà únicament per potenciar la producció conjunta, també amb TVE. El responsable de la televisió estatal recordà que dins l'actual marc legal la reciprocitat és impossible. Granados criticà obertament aquest marc legal i convidà a impulsar la reciprocitat al marge de la llei, citant els exemples de recepció de TV3 al País Valencià i de Canal 9 al Principat.

Fabregat, per la seva banda, reconegué que el tema no entrava en les seves preocupacions i que li era molt difícil de pronunciar-s'hi perquè podia ser "malinterpretat". Amb tot, assenyalà com a principal dificultat per compartir un espai televisiu comú, a banda dels problemes polítics i jurídics, la duplicitat de programació de les dues cadenes i la competència en el mercat publicitari que generaria. Granados rebutjà aquestes dificultats recordant que la prioritat de la reciprocitat és la norma-

lització lingüística i no el mercat.

LA DEMANDA DE PREMSA EN CATALÀ

L'àmbit de la premsa escrita també va ser objecte d'anàlisi i de debats. La radiografia de Xambó, Cardús i Picornell, que es va centrar principalment en aquest àmbit, va tenir una conclusió molt clara. Hi ha encara al nostre país un dèficit molt evident de publicacions en la pròpia llengua i les que existeixen es mantenen en una situació incerta, tant per la forta competència de la premsa en castellà com per la manca d'ajudes institucionals o d'iniciatives empresarials solvents. Per sota d'aquesta situació comuna, hi ha diverses problemàtiques territorialitzades. Xambó va assenyalar la manca d'estructures informatives d'abast de País Valencià, ja que es troben provincialitzades o es limiten a les ciutats, i la dependència respecte a la premsa madrilenya. Climent Picornell destacà els símptomes de saturació del

mercat balear i la manca d'un espai de comunicació interinsular. En tercer lloc, Salvador Cardús remarcà com a problemàtiques de la premsa principatina la seva "interdependència" respecte al poder polític, perquè hi juga un paper actiu, i la "censura" existent, "perquè exclou sistemàticament determinades realitats".

Aquesta radiografia encetà un debat sobre la demanda de premsa en català i la seva viabilitat econòmica. Ferran Belda, del diari *Levante*, Xavier Vidal-Folch, d'*El País*, Jaume Arias, de *La Vanguardia*, i Josep Maria Cadena, d'*El Periódico*, van argumentar, amb diferents matisos però

cultural, hi ha l'experiència de la indústria editorial i d'alguns mitjans de comunicació que abracen tot el territori. Segon, perquè "és desitjable", per a la normalització lingüística, per coordinar esforços i economitjar i per potenciar la cultura catalana. I tercer, perquè és "indispensable", per superar les dificultats del mercat, per trencar la dinàmica del mercat reforçant la lògica de l'acció política i per poder competir a nivell europeu. La creació d'aquest espai és responsabilitat, explicà Gifreu, dels polítics i dels partits polítics, de la societat civil, tant dels empresaris "que no han d'escudar-se en raons de rendibilitat mer-

en matèria de comunicació. L'editor de l'*Avui*, Lluís de Carreras, també el titllà d'"imprescindible", recordant que "serà possible sempre que tots els territoris de llengua catalana ho facin possible des dels seus llocs". El professor Antonio Laguna, el qualificà d'inviabile perquè "els espais de comunicació estan sotmesos als dissenys dels que controlen la producció, i aquests només tenen una pàtria, el mercat".

El quart gran debat d'aquest congrés analitzà el marc polític de la comunicació. Dues ponències dels professors Joan L. Pérez Francesc i Manuel Alcaraz van analitzar els aspectes jurídics. El primer va posar l'èmfasi en les dificultats de vertebrar una realitat pluricultural i plurilingüística en l'estat malgrat els textos constitucionals; i el segon, en les dificultats jurídiques amb què topen les televisions autonòmiques.

El torn dels polítics va deixar pas al debat. La pluralitat partidista —hi faltava el PP encara que havia estat convidat— dels participants va fer aparèixer, com era previsible, postures molt diverses. Vicent Soler, del PSOE, va fer una valoració positiva de l'evolució de la pluralitat lingüística i cultural dels mitjans públics. Hi van discrepar obertament Pere Mayor, d'UPV, i Josep Lluís Carod Rovira, d'ERC. Aquest últim va explicar que actualment es minoritzen "els grups nacionals i culturals que no siguin l'espanyol i els grups socials que volen un altre model d'estat". Pasqual Mollà, d'Esquerra Unida, va subratllar tres problemes de la comunicació: manca de democratització, problemes de territorialització, i de diversitat lingüística. Finalment, Joaquim Ferrer, de CDC, va defensar una intervenció en els organismes generals de l'estat per influir "positivament" en la seva evolució.

El congrés també comptà amb tres conferències que inauguraren i tancaren les sessions. En la d'obertura van intervenir Emèrit Bono, conseller d'Administració Pública de la Generalitat valenciana, que va parlar de la informació i la democràcia, i el periodista Gregorio Morán, que va analitzar els mitjans de comunicació durant la transició política espanyola. La professora de la Universitat de Gant, Elsa de Bens, va tancar les sessions amb una conferència sobre l'evolució dels mitjans de comunicació a Flandes. València havia estat, en el marc dels XXI Premis Octubre, seu del debat comunicatiu, compartint aquesta capitalitat amb Barcelona, que celebrava paral·lelament el congrés dels periodistes.

Pere Martí

procitat, a València.

RAFA GIL

coincidint, que no hi ha demanda de premsa en català i que, per tant, és necessàriament deficitària, tot i que no és una situació definitiva, sinó que, com van afirmar Arias i Vidal-Folch, és una qüestió de temps. Joan Vall Clara, d'*El Punt*, que compartia taula amb els anteriors, va definir aquests arguments com a "perversos". Pel director editorial del diari gironí, el problema no és de demanda, sinó d'oferta, de manca de models de diari que puguin competir al quiosc amb el que va qualificar de "premsa espanyola", ni tampoc és una qüestió de temps, perquè "el coneixement de la llengua no en garanteix l'ús".

L'ESPAI DE COMUNICACIÓ NACIONAL

La problemàtica sobre l'espai de comunicació nacional va ser analitzada en dues ponències de signe oposat. El professor Josep Gifreu argumentà a favor d'aquest espai per tres raons. Primer, perquè "és en part un fet real", existeix un intercanvi

cantil oblidant el país", com dels consumidors, "que han d'exigir", i finalment, també dels professionals dels mitjans.

En una altra direcció va anar la ponència del professor Francesc Andreu Martínez Gallego, que va centrar la seva explicació en una anàlisi històrica de l'evolució comunicativa al País Valencià, en què constata la manca d'instruments comunicatius que abracen el conjunt del territori. La conclusió de Martínez Gallego va ser molt clara: "els capitals transnacionals s'oposen a la creació d'espais de comunicació nacionals i l'homogeneïtzació té la batalla guanyada". Amb aquestes dues exposicions enfrontades, el debat posterior també va tenir diverses posicions. Pere Serra, editor de premsa, i el comunicòleg Joan Manuel Tresserres es pronunciaren a favor de les tesis de Gifreu. El segon recordà que aquest espai ha de partir del reconeixement dels "ecosistemes regionals específics" i requereix una coordinació institucional estable entre els governs autònoms